

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

Врз основа на член 106, а во врска со член 87 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.104/19 и 146/19), министерот за труд и социјална политика донесе

ПРАВИЛНИК ЗА НАЧИНОТ И ОБЕМОТ НА СОЦИЈАЛНИТЕ УСЛУГИ, НОРМАТИВИТЕ И СТАНДАРДИТЕ ЗА ДАВАЊЕ НА СОЦИЈАЛНИТЕ УСЛУГИ ЖИВЕЕЊЕ СО ПОДДРШКА

(„Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 264/19 и 34/23)

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат начинот и обемот на социјалните услуги, нормативите и стандардите за давање на социјалните услуги живеење со поддршка.

I. НАЧИН И ОБЕМ ЗА ДАВАЊЕ НА СОЦИЈАЛНАТА УСЛУГА ЖИВЕЕЊЕ СО ПОДДРШКА

Член 2

Со услугата живеење со поддршка се обезбедува независно живеење на корисниците во станбена единица со поддршка од страна на стручни лица или други лица во остварување на основните и инструменталните активности во секојдневниот живот.

Член 3

Корисници на услугата живеење со поддршка се: лица со попреченост, деца без родители и родителска грижа над 14 годишна возраст, а најдоцна до завршување на средното образование, заради оспособување за самостоен живот и интеграција во општеството.

Член 4

Услугата живеење со поддршка се дава од страна на лиценцирани или овластени даватели на социјални услуги.

Непосредни даватели на услугата живеење со поддршка се стручни лица (социјален работник, психолог, специјален едукатор, педагог) и асистенти, негуватели или воспитувачи.

Член 5

Услугата живеење со поддршка се обезбедува во станбена единица со повремена, дневна или 24 часовна поддршка од страна на стручни лица или други лица во остварување на основните и инструменталните активности во секојдневниот живот во зависност од возраста и степенот на намаленоста на функционалниот капацитет на корисникот.

Во една станбена единица за живеење со поддршка се сместуваат најмногу до пет лица со попреченост, односно најмногу до седум деца без родители и родителска грижа.

Член 6

Основни активности во секојдневниот живот во смисла на член 5 став 1 од овој правилник се:

- поддршка при движење, поддршка при користење ортопедски помагала и технички помагала, поддршка при одржување лична хигиена, поддршка при облекување и соблекување, поддршка при хранење, поддршка при извршување на физиолошки потреби, контрола и следење на виталните телесни функции (мерење температура, притисок, шеќер), за лица со попреченост ;

- поддршка при исхрана, одржување на лична хигиена, обезбедување на облека и обувки, нега и грижа за здравјето, емоционална поддршка, за деца без родителска грижа;

Инструментални активности од секојдневниот живот во смисла на член 6 став 1 од овој правилник се активности со кои на корисниците им се обезбедува поддршка при извршување на активности во:

- домот на корисникот (поддршка во извршување дневни домашни активности како чистење, перење, готвење, купување продукти, земање медицинска терапија, користење телефон и помош при управување со буџет, како и помош и поддршка во други слични секојдневни активности во домот),

- заедницата (поддршка за користење на сите видови на превоз, поддршка за учество на јавни општествени настани, поддршка во комуникација и посредување со лица, институции и организации, како и во користење социјални, здравствени и други услуги во заедницата, поддршка во образовниот процес, организирање на слободни и вонучилишни активности, поддршка за професионална ориентација и продолжување на образованието, поддршка за посета и активно учество на рекреативни, спортски, културно-забавни и други настани од интерес на корисникот, поддршка при остварување други активности за учество во заедницата, одржување контакти со родители, роднини, социјализација и продуктивно поминување на слободното време).

Член 7

Степенот на намаленост на функционалниот капацитет се проценува врз основа на способноста за независно остварување на основните и инструменталните активности во секојдневниот живот, и тоа:

- целосно отсутен функционален капацитет, односно целосно зависен;
- значително намален функционален капацитет, односно зависен во поголем обем;
- намален функционален капацитет, односно зависен во помал обем и
- целосно сочуван функционален капацитет, односно целосно независен.

Член 8

Степенот на намаленост на функционалниот капацитет за остварување на основните активности се проценува со користење на инструментот „Индекс Кац на независност во остварување на активностите од секојдневниот живот“, кој е даден во Прилог бр.1 и е составен дел на овој правилник.

Проценката од став 1 на овој член се врши од страна на матичниот лекар или лицето одговорно за неа во резиденцијалната установа во соработка со стручен работник од центарот за социјална работа, корисникот или со близок член на семејството на корисникот.

Мислењето дадено од матичниот лекар или лицето одговорно за неа во резиденцијалната установа за потребата од поддршка во остварување на основните активности се издава на образец „ Мислење од стручно лице за потребата од поддршка“ кој е даден во Прилог бр. 2 и е составен дел од овој правилник.

Член 9

Обемот на поддршка на корисникот за остварување за основните и инструменталните активности се одредува во зависност од потребите на корисникот, возраста, степенот на намаленост на функционалниот капацитет, и тоа како:

- 1) постојана 24 – часовна поддршка за обезбедување на поддршка и помош на целосно зависни корисници, со целосно отсутен функционален капацитет, без стекнати вештини за самостојно живеење во совладување на активности за секојдневно функционирање и инструментални активности, а која секогаш се обезбедува за деца без родители и родителска грижа,
- 2) дневна осум часовна поддршка и помош за функционирање на корисници со значително намален функционален капацитет кои ги имаат делумно совладано активностите за секојдневно самостојно функционирање и имаат потреба од поддршка и помош за совладување на дел од основните и инструменталните активности, и
- 3) повремено организирана поддршка од два до четири часа во интервал од два до три пати неделно, за корисници со намален или целосно сочувван функционален капацитет, во надградување на веќе стекнатите активности за секојдневно самостојно функционирање и спроведување на инструментални активности.

Член 10

Остварувањето на социјалната услуга живеење со поддршка се врши на барање на самиот корисник или упатување од страна на центарот за социјална работа, врз основа на резултатите од извршената проценка.

Барањето за остварување на услугата се доставува до месно надлежниот центар за социјална работа.

Член 11

Кон барањето од член 10 став 2 од овој правилник, се поднесува:

- важечка лична карта за државјанин на Република Северна Македонија, дозвола за постојан престој на странецот, како и за брачен другар, родители, деца и/или други роднини со кои живее во заедничко домаќинство;

- наод и мислење за видот и степенот на попреченоста за барателот и
- изјава дадена пред нотар, или пред службено лице во центарот дека нема склучено договор за доживотна издршка, односно покренало постапка за раскинување на склучен договор за доживотна издршка.

Член 12

Во решението со кое центарот за социјална работа одлучува за користење на услугата живеење со поддршка, се утврдува:

- видот на основни и инструментални активности за кои на корисникот му е потребна поддршка во живеењето;
- обемот на услугата преку утврден број на часови на поддршка (постојана, дневна или повремена поддршка) и
- давателот на услугата од евиденција на даватели на услугата живеење со поддршка.

Член 13

Координаторот за поддршка, во соработка со стручниот работник од надлежниот центар за социјална работа, корисникот и/или законскиот застапник на корисникот, изработува план за индивидуална работа со корисникот согласно Програма за остварување на стручната поддршка и индивидуалните потреби на корисникот.

Координаторот за поддршка го известува надлежниот центар за социјална работа за давањето на услугата за корисникот, најмалку на секои шест месеци.

Член 14

Давателот на услугата живеење со поддршка, при давање на услугата треба да:

- изготви елаборат за исполнетост на условите за почеток со работа и давање на услугата живеење со поддршка, согласно нормативите и стандардите предвидени со овој правилник,
- изготви годишен план за работа кој содржи основни цели и активности,
- донесе план за унапредување на вештините и знаењата на вработените,

- обезбедува информации за пошироката и стручната јавност за услугите кои ги дава,
- го информира корисникот или неговиот законски застапник, односно старател, во однос на делокругот на работа, услугите кои се обезбедуваат и начинот на испораката на поддршката од страна на асистентите, негователи или воспитувачи;
- склучи договор за давање на услугата кога не постапува по решение на центарот за социјална работа,
- води интерна евиденција,
- подготви месечен извештај во кој е прикажан видот и обемот на доставена поддршка по корисник упатен од центарот за социјална работа, и
- спроведе евалуација на дадените услуги и проценка на задоволството на корисниците на годишно ниво.

Евиденцијата согласно став 1 алинеја 7 на овој член опфаќа:

- податоци за корисниците во однос на возраст, пол, образование, етничка припадност, вид на помош во остварување основни и инструментални активности, припадност на корисничка група согласно Законот за социјална заштита;
- податоци за негувателите, асистентите, воспитувачите во однос на возраст, пол, образование, етничка припадност и други податоци согласно нормативите и стандардите предвидени со овој правилник.

II. НОРМАТИВИ И СТАНДАРДИ ЗА ДАВАЊЕ НА СОЦИЈАЛНАТА УСЛУГА ЖИВЕЕЊЕ СО ПОДДРШКА

Член 15

Давателот на услугата треба да ги исполнува нормативите и стандардите во однос на:

- простор,
- опрема,
- стручен кадар,
- годишен план за обезбедување финансиски и материјални средства,

- работа во недискриминаторска средина, и
- внатрешни процедури за евалуација на дадените услуги и за проценка на задоволството на корисниците.

Нормативите и стандардите од став 1 алинеите 1 и 2 на овој член, треба да бидат приспособени на потребите на сместените лица со попреченост, преку неопходно и соодветно изменување и прилагодување, што не предизвикува несразмерно или непотребно материјално оптоварување за давателот на услугата, а со цел да се обезбеди непречено движење на сместените лица.

А. Простор

Член 16

Услугата живеење со поддршка се обезбедува во станбени единици во населено место, со развиени сообраќајни врски и друга инфраструктура, со пристап до основните служби (социјални, образовни и здравствени институции).

Објектот треба да биде приклучен на електрична, водоводна и канализациска мрежа и да има приклучено телефонска линија.

Член 17

Услугата живеење со поддршка може да се обезбеди во станбени единици и тоа во куќа или стан во станбена зграда, соодветни на возраста и потребите на корисникот, во сопственост, сосопственост или под закуп, во сопственост на корисникот, неговите родители, односно старателот.

Во случај кога куќата или станот е во сопственост на корисникот, неговите родители, односно старателот, давателот на услугата со сопственикот склучува договор за начинот и условите за користење на куќата или станот, заради обезбедување на услугите.

Кога услугата се обезбедува во куќа или стан под закуп, договорот за закуп треба да се склучи за период од најмалку три години.

Б. Простории

Член 18

Во една станбена единица треба да се обезбедат:

- просторија за дневен престој;
- спални соби за сместените корисници, за најмногу до три лица во една просторија, прилагодена на потребите и возраста на корисниците, при што растојанието помеѓу леглата треба да овозможува непречено функционирање на корисниците според нивните потреби и можности;
- соодветна трпезарија која истовремено може да ја користат најмалку 50% од корисниците или дел од просторија за дневен престој кој може да се користи за оваа намена;
- кујна опремена за подготвување и сервирање на храната;
- санитарен јазол.

Подовите во сите простории треба да бидат изработени од материјал кој не се лизга и лесно се одржува, а подовите во спалните соби треба да бидат од топол материјал.

Во просториите каде се престојува треба да се обезбеди природна светлина и редовно проветрување.

За лица со намалена мобилност и неподвижни корисници неопходно е да се обезбедат соодветно прилагодени тоалети како и други помагала кои би можеле да ја олеснат нивната ориентација во просторот.

Ходникот во објектот каде што се сместени корисници со попреченост и намалена подвижност треба да биде доволно широк за лица во инвалидска количка и други потешко подвижни лица.

Вратите во просториите во објектот каде што се сместени корисници со попреченост треба да бидат широки доволно за лица во инвалидска количка и други потешко подвижни лица, без прагови и од материјал кој не може да се оштети, за да се спречи повредувањето на корисниците.

В. Опрема

Член 19

Опремата во просториите треба да соодветствува на возраста, развојното ниво и потребите на корисникот.

Опремата треба да одговара на целта на просториите и да ги задоволува техничките и хигиенските стандарди.

Во една станбена единица потребно е да се обезбеди опрема, и тоа: гарнитура за седење, маси и столици, машина за перење алишта, фрижидер, шпорет, тв приемник, легла, гардеробер, прибор за подготвување и послужување на храна и слично, која е приспособена на потребите на сместените лица.

Г. Кадри

Член 20

За остварување на услугата живеење со поддршка и во зависност од нивото и интензитетот на поддршката, давателот на услуга обезбедува:

- еден раководител на осум станбени единици;
- еден координатор за поддршка на четири станбени единици - социјален работник, правник, педагог, психолог, дефектолог или логопед, со општа лиценца за вршење стручни работи кај други даватели на социјални услуги;
- за обезбедување на постојана поддршка во една станбена единица до пет лица со попреченост, треба да има најмалку четири негователи или асистенти;
- за обезбедување на дневна поддршка, потребни се најмалку два негователи/асистенти или воспитувачи;
- за обезбедување на повремена поддршка потребни се најмалку еден неговател/асистент или воспитувач.
- за обезбедување на постојана поддршка во една станбена единица до седум деца без родители и родителска грижа, треба да има најмалку пет вработени и тоа најмалку едно

стручно лице (психолог, педагог, социјален работник или специјален едукатор) кое може да ја обавува и улогата на координатор и четири негователи/асистенти или воспитувачи.

Доколку се обезбедува поддршка за деца со воспитно-социјални проблеми треба да има најмалку две стручни лица.

Во зависност од интензитетот на стручната поддршка и индивидуалните потреби на корисниците, давателот на услуга може да обезбеди дополнителна соодветна стручна поддршка од стручни работници (социјален работник, специјален едукатор, психолог или педагог).

Стручните работници треба да имаат општа лиценца за вршење на стручни работи кај давател на услуги за вон-семејна заштита.

Член 21

Координаторот на услугата ги врши следниве работи:

- обезбедува поддршка на корисникот во изборот на асистент/неговател или воспитувач во соработка со стручен работник во центарот за социјална работа;
- ја организира работата и прави распоред за работа на асистентите/негователи или воспитувачи;
- ја следи работата на асистентите/негователите или воспитувачите во давањето на услугата согласно решението од центарот за социјална работа и индивидуалниот план за работа со корисник или договорот за користење услуги;
- се грижи услугата да се дава континуирано, во целост и квалитетно преку непосреден увид во домот на корисникот најмалку еднаш месечно;
- води евиденција за корисниците и дадената услуга;
- се грижи услугата да се дава во недискриминаторска средина;
- остварува контакти со корисникот, членовите на неговото семејство и стручен работник во центарот за социјална работа во однос на давањето на услугата;
- организира координативни состаноци со асистентите/негователите или воспитувачите еднаш месечно за разгледување на околностите кои влијаат врз давањето на услугата;
- спроведува внатрешни процедури за евалуација на дадените услуги и за проценка на задоволството на корисниците; и

- подготвува месечен извештај за активностите поврзани со давањето на услугата.

Член 22

Асистент и неговател треба да ги исполнува нормативите и стандардите за давање на услугата, и тоа:

- да има здравствена способност за вршење на дејноста,
- да има најмалку основно образование,
- да не му е одземена или ограничена деловната способност,
- да не му е одземено вршењето на родителското право,
- да не му е изречена осуда за кривично дело со казна затвор над шест месеци,
- да не му е изречена забрана за вршење на должност, дејност и професија.

Воспитувачот треба да ги исполни условите од став 1 на овој член, а по однос на образованието од алинеја 2 на овој член, треба да има најмалку средно образование.

Член 23

Асистентот, негователот или воспитувачот ги врши следниве работи:

- ја дава услугата на корисникот согласно неговите насоки, врз основа на решението на центарот за социјална работа, листата на активности за индивидуална помош и поддршка и индивидуалниот план за работа со корисник или договорот за користење услуги,
- води дневник за работата и на неделно ниво да го доставува до координаторот,
- соработува со членовите на семејството на корисникот, стручен работник во центарот за социјална работа и други лица од опкружувањето на корисникот,
- учествува на координативен состанок организиран од координаторот еднаш месечно,
- ги известува навремено корисникот и давателот на услугата во случај на потреба од боледување или друга причина за отсуство,
- учествува на обуки согласно планот за унапредување на вештините и знаењата на вработените.

Член 24

Давателот на услугата спроведува евалуација на дадените услуги и проценка на задоволството на корисниците, како и членовите на нивните семејства, најмалку еднаш годишно.

Евалуацијата на дадените услуги се спроведува преку примена на техниките на интервјуирање и анкетирање на корисниците и членовите на нивните семејства.

Извештајот од спроведената евалуација се доставува до Министерството за труд и социјална политика, односно општината, градот Скопје или општина во градот Скопје со која давателот на услугата има склучено управен договор, Заводот за социјални дејности и центарот за социјална работа, најдоцна 30 дена од спроведувањето на евалуацијата.

Член 25

Давателот на услугата има воспоставено процедури за поднесување и разгледување поплаки и претставки од корисниците и членовите на нивните семејства и други лица.

Давателот на услугата ги евидентира поднесените поплаки и претставки од став 1 на овој член.

Член 26

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за поблиските услови за стандардите во поглед на потребен простор, опрема и стручен кадар, нивото на стручната поддршка, начинот и програмата за остварување на стручната поддршка, како и нивото на финансиска поддршка по корисник за самостојно и организирано живеење во посебна станбена единица („Службен весник на Република Македонија“ бр. 102/18)

Член 27

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“

Бр. 10-9658/1

20 декември 2019 година

Скопје

Министер за труд

и социјална политика,

Мила Царовска, с.р.

ИНДЕКС КАЦ НА НЕЗАВИСНОСТ ВО ОСТВАРУВАЊЕ НА АКТИВНОСТИТЕ ОД СЕКОЈДНЕВНИОТ ЖИВОТ

Име и презиме на лицето: _____	Пополнил: _____	Дата: _____
ИндексКац на независност во остварување на активностите од секојдневниот живот		
Активности Бодови (1 или 0)	Независност (1 БОД) БЕЗ надгледување, насочување или помош	Зависност (0 БОДОВИ) Сонадгледување, насочување, помош или целосна нега
БАЊАЊЕ Бодови: _____	(1 БОД) Може самостојно да се бања целосно или потребна му е помош при бањањето на еден дел од телото (на пример, грбот, гениталните органи или некој од екстремитетите кои не се функционални)	(0 БОДОВИ) Не може самостојно да се бања. Потребна му е помош при бањањето на повеќе од еден дел од телото, при влегување или излегување од када или туш кабина.
ОБЛЕКУВАЊЕ Бодови: _____	(1 БОД) Може самостојно да вади облека од плакари и фиоки и да се облекува, вклучително и надоблека со патенти, копчиња, врвки и друго. Може да користи помош при врзување чевли.	(0 БОДОВИ) Не може самостојно да се облече. Потребна му е помош при облекување.
КОРИСТЕЊЕ ТОАЛЕТ Бодови: _____	(1 БОД) Самостојно користи тоалет, седнува и станува, се соблекува и облекува, ги чисти гениталните органи без помош.	(0 БОДОВИ) Потребна му е помош за да стигне до тоалетот, да се исчисти по користењето или користи лопатка во кревет или мобилен тоалет.
МОБИЛНОСТ Бодови: _____	(1 БОД) Самостојно седнува и станува од кревет или столица. Може да се движи со помагала.	(0 БОДОВИ) Потребна му е помош за седнување и станување од кревет или столица или му е потребна целосна помош за мобилност.
КОНТИНЕНЦИЈА Бодови: _____	(1 БОД) Има целосна контрола над уринирање и дефекација.	(0 БОДОВИ) Делумно или целосно нема контрола над празнење црева или бешика.
ХРАНЕЊЕ Бодови: _____	(1 БОД) Може да ја пренесе храната од чинијата до устата без помош. Подготовката на храната може да ја врши и друго лице.	(0 БОДОВИ) Потребна му е делумна или целосна помош при хранењето или хранење. Потребна му е парентерална исхрана.
ВКУПНО БОДОВИ: _____	Бодување: 0 = целосно отсутен функционален капацитет (целосно зависен) 1-2 = значително намален функционален капацитет (зависен во поголем обем) 3-5 = намален функционален капацитет (зависен во помал обем) 6 = целосно сочуван функционален капацитет (целосно независен)	

МИСЛЕЊЕ ОД СТРУЧНО ЛИЦЕ ЗА ПОТРЕБАТА ОД ПОДДРШКА

1. Лични податоци за барателот/корисникот:		
1.1.	Име и презиме	
1.2.	Датум на раѓање	
1.3.	Место и адреса на живеење	
1.4.	ЕМБГ	
2. Мислење на стручното лице		
2.1.	Прегледот е извршен	
2.1.1.	Во амбуланта	
2.1.2.	Во домот на пациентот	
2.1.3.	Друго	
2.2.	Пациентот боледува од (дијагноза):	
2.3.	Пациентот има потреба од помош и нега во/заради:	
2.3.1.	Бањање	
2.3.2.	Облекување	
2.3.3.	Користење тоалет	
2.3.4.	Мобилност	
2.3.5.	Континенција	
2.3.6.	Хранење	

3. ПРИЛОГ: Медицинска документација (дијагностицирање и лекување)

Во, _____

ПОТПИС И ФАКСИМИЛ
НА СТРУЧНО ЛИЦЕ